„UKRAIŃSKYJ HOŁOS“ Przemyśl. Należytość pocztową uiszczono ryczałtem.

Ч. 40 (616) Неділя, дня 8. Листопада 1931. Рік XIII.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

Ад…
„Україн…
Конт…
Цін…
Рахун…
а замо… застороги годиться на це.

Передплата в краю виносить 10 зол. річно, 5·50 зол. піврічно, 3 зол., чветьрічно. — Для Чехії на рік 72 к. ч., 1/2 — 40 к. ч. 1/4 – 20 к. ч. Для Франції — 60 ф. річно, 1/2 — 35ф., 1/4 — 20 ф., Для Німеччини — 10 мар. річно, 1/2 — 6 мк. 1/4 — 3.50 мк. Для Бельгії — 90 б. ф. річно, 1/2 — 50 б. ф. 1/4 – 30 б. ф. Для Америки 2 1/2 ам. долярів річно. Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймає.

ОЛ. БАБІЙ.

Націоналізм і лібералізм.

II.

Яку політичну ідеольоґію може витворити така партія, який світогляд впоїти в маси, які героїчні характери виховати може така література, — легко догадатися. Не диво, що за весь час свого існування УНДО окрім брошуркової програми не видало в світ ні одного пропаґандивного твору з ділянки політики, ні соціольоґії, ні економіки, тоді як навіть гетьманці зі своєю виразною ідеольоґією можуть почванитися Липинським. Хибаж можлива в УНДО така поява як „Листи до братів хліборобів“ чи „Націоналізм“ Донцова? Чи УНДО має одну ненарушну святість, яку мігби справжній творець обороняти, коли його преса боронить щодня інші святощі і то — чужих груп, не свої?

„Лібералиˮ, які толерують усі світогляди, є тільки пасивними обсерваторами життя, а не творцями, є глядачами, не акторами національної драми і не диво, що наші ліберали ненавидять усіх „фанатиків“, які хочуть рушити їх з мертвого сну.

Коли на історичну арену виступає який великий рух, християнізм, чи комунізм, чи фашизм, він був завжди безкомпромісовим у всім, він змагав підчинити собі всі прояви життя нації, чи людства — всю господарку, всю культуру, мистецтво, все. Не було такого випадку, щоби християнин уважав магометанську, чи будійську релігію такою самою правдивою, як християнську віру. Нема такого випадку, щоби комунізм однаково цінив національного демократа, чи монархіста, хочби ґеніяльного, як свого, комуністичного діяча!

І власне ця виключність і безкомпромісовість дали тим рухам можливість творити історичні епохи, дали силу не потонути в хаосі інших рухів, не пройти через історію без сліду.

Великі історичні рухи стали великими тільки тому, що крили в собі те, чого найбільше не люблять й осуджують наші ліберальні демократи – а саме т. зв. „насильство“. Колиб глина в руках різьбяра вміла говорити, вона протестувалаби проти „насильства“ над нею. Але без того насильства не можна створити з глини мистецького твору і без насильства не оформлено жадної нації в державу, ані не створено нічого великого. Страх лібералів перед творчим „насильством“ це обяв занику сили волі, це страх безсилля перед найвищим напруженням волі у творенні життя, це брак сили й влади духа над матерією, хаосом, брак туги за величністю в чинах.

А таке велике діло як держава може нація створити тільки тоді, як запрагне великих діл, великої влади над дійсністю. А та величність зродитися може лиш тоді, коли залізний мур комунізму зударіться з залізним муром націоналізму, а не з безформним, мягким і гнучким клочєм лібералізму. Експанзивність і виключність якогось руху, не є тотожні з деспотизмом і тиранією. Кожний здоровий рух повинен визнавати внутрішню свободу для своїх елементів, так як признає родина обмежену свободу для своїх членів. Але рух, який не має річища взагалі, нагадує ту родину, яка давалаби своїм членам свободу навіть спалити власну хату. І во імя так зрозумілої свободи наші марксисти зруйнували власну державу. Коли якась родина вибиралась би в дорогу зі Львова до Київа, то можна поодиноким її членам дозволити свобідно пробувати, котрий шлях кращий, чи простий, чи з відхилом на північний схід, чи з відхилом на південь, якщо туди є краща дорога. Але якби якийсь член родини хотів вести цю родину зі Львова до Київа на захід, через Париж, то таку „свободу“ можна вважати лиш божевіллям, злочином, за який належиться кара. І таким божевільним злочинцем є той Українець, який хоче вести український нарід до національної держави — через безнаціональний інтернаціоналізм. І наш лібералізм, який толерує всі світогляди, толерує божевільних злочинців, які палили власну хату, і які ведуть націю до Київа — через Париж.

І власне ради того спрямування національної енергії в один, бодай широко зрозумілий напрям, в одно річище, ми мусимо ставити перед націю в її економічних питаннях ідеал корпоративної держави, як держави національної єдности в економіці, а в ідеольоґічно політичних справах ідеал націоналізму, як ідеал, що обєднувавби цілої нації і був домінуючою силою над цілим життям народу.

Колиб комунізм чи фашизм не мали в собі безкомпромісовости, вони може булиб створили одну з безчисленних партій і за пару літ загубилися в інших партіях, але ніколи не булиб творцями історії. У нашім загумінку слова „імперіялізм“, „фашизм“, „безкомпромісовість“ є ще висміяні, як вузкість, як обмеженість і молодеча наївність „дурних дітей“. Але забувається, що великі чини, історичні рухи були все плодом того молодечого розгону, імперіялістичного хотіння накинути життю тільки свою волю.

І якщо український національний рух хоче ставити спротив інтернаціональному комунізмові, він мусить засвоїти собі його імперіялістичний дух, його безкомпромісове, волеве відношення до світа.

Треба розглядати світ життя, як вічну творчість і самопотвердження духа в опановуванні матерії, хаосу. Треба розглядати національну дійсність як хаос, як матерію, яку маємо формувати після своєї волі. Будуччина народу, держава, краща доля можуть родитися лише як твір. А щоби щось створити, треба виразно знати, чого прагнеш, знати, яку форму хочеш надати матерії, глині в руках різьбаря.

Коли хочемо будувати хату, мусимо виразно знати, якої хати прагнемо. Інакше її не збудуєм!

Наш типовий український демократизм і лібералізм, який толерує всіх і вся, не може матерії надати форми, бо її сам не має, бо не має головного двигуна історичних рухів — волі до влади над життям, до безоглядної експанзивности. Лібералізм зродився на Заході Европи в старих, міцних державах, які сотнями літ формували й закріплювали монархи, володарі, провідні верстви, тому ті держави не потрібували вже боротися за форму життя, за виразне річище. Ця форма й річище вже були створені віками. Але в українській нації, яка ще не вийшла з рівня безвидної маси, лібералізм і терпимість до всього, що розкладає її, є тотожні з оправданням дальшої безформности, є підготовкою дальшої безісторичности. Безвольний і безформний лібералізм, який вже навіть в самій назві партії „Українське Національно-Демократичне Обєднання“ криє виразне стремління терпіти й обєднувати всіх і вся, такий лібералізм не може стати творцем виразного, великого історичного руху, не зможе бути мотором історії, отже й не зможе виховати в народі пориву до великих чинів.

Поодинокі члени тієї партії можуть перерости безформний лібералізм, недокровну демократію, але ціла партія ніколи. Тимбільше, що наш галицький лібералізм і терпимість є все брехливі; наші ліберали здібні толерувати тільки пересічність, сірість, безобличність, а нищити всяку виразнішу індивідуальність, яка протиставиться їм. Годі уявити собі, щоби Франко, чи нині Донцов, опираючись на ліберлістичну терпимість наших „демократів“ могли працювати в їх таборі. Ні, ліберальна демократія неліберально виґризе їх зміж себе, а толеруватиме навіть комуністів і угодовців, якщо вони сірі, пересічні, безіндивідуальні. І тому мусить прийти доба розумного, виразного й ідеольоґічно чіткого націоналістичного руху, який протиставивби себе інтернаціоналізмові з одного боку, а безхребетному й все толерующому лібералізмові з другого боку. Мусить прийти націоналізм як реакція проти того духа російського інтернаціоналізму, на якім були виховані наші провідники, які навіть в момент творення власної держави горлали: „Нація й держава це пережиті форми, це буржуазний пересуд і наївна романтика“.

Мусить прийти доба, для якої слово „нація“ це найвища святість, перед якою коряться й ідуть у тінь усі інші святощі!

Мусить на історичну арену українського життя вийти новий націоналістичний рух, який витворивби свою виразну ідеольоґію, охоплюючу всі ділянки життя так, як комунізм. Цей рух з максимальними тенденціями й вимогами у своїй експанзії мусить ставити собі ясну й виразну ціль, максимальну, фізич-

---

Sygn. III. 1. Pr. 66|31. Wyciąg z dziennika ogólnego posiedzeń Sądu okręgowego w Przemyślu, dnia 24 października 1931 Nr. —. Sąd okręgowy w Przemyślu jako Trybunał dla spraw prasowych na posiedzeniu niejawnem dnia 24 października 1931 r. — po wysłuchaniu Prokuratora okręgowego, na mocy §§ 489 i 493 ust. p. k. z r. 1873 orzekł: I. że treść artykułu umieszczonego w Nr. 38 z dnia 25. X. 1931 wychodzącego w Przemyślu czasopisma perjodycznego „Ukraińskij Hołos“, — w artykule pod tytułem „Switła i tiny rewolucji“ od słów „Nyniszna Polszcza“ do słowa „riwnodusznist“ zawiera znamiona zbrodni z § 65 a u. k. i przekroczenia z § 308 u. k., 2) że konfiskata tego numeru czasopisma „Ukraińskij Hołos“ jest usprawiedliwioną, 3) że rozpowszechnianie rzeczonego artykułu jest wzbronione. Zarazem poleca się Redakcji czasopisma „Ukraińskij Hołos“, by po myśli § 20 ust. pras. z dnia 17. XII. 1862 Nr. 6 Dz. Ust. państw. austr. z r. 1863, treść tego orzeczenia bez powodów na pierwszej stronie najbliższego numeru swego czasopisma bezpłatnie umieściła. — Przewodniczący: Terlikowski wr. Protokulant: Wachnianyn wr. Za zgodność: Olech.

ну й духову владу над цілим життям українського народу. Тільки такий національний рух зможе створити історичну епоху, яка зможе вивести нас з того стану, в якім „Радянська Україна“ є безісторичною, безобличною адміністративною частинкою російського федеративного монструма.

Жовтоблакитний прапор над мурами Київа зависить тільки великий, виразний, історичний рух того розмаху й експанзивної сили, як комунізм чи фашизм. Ліберальна демократія того завдання не виконає, бо лібералізм усе є витвором малих епох, малих чинів, і є обявом упадку й роздроблення національних сил по великих зривах. Жовтоблакитний прапор у Київі зможе завісити тільки націоналізм.

Для вшанування памяти Героїв під Базаром.

На ланах широкополих поневоленої України, під м. Базаром на Волині, стоїть висока могила. Немає памятника на ній, немає звичайнісенького хреста, не правлять панахиди біля неї, і лише потайки там, під московською неволею, оповідають за цю могилу батьки дітям своїм. Оповідають вони, що десять років тому купка напів голих, босих, майже без зброї, лицарів сміливо посунулася проти дивізій та бригад, проти гармат та кулеметів окупантської армії, посунулася, щоб визволити Україну-матір з ворожих лабетів, посунулася, щоб заманіфестувати всьому світові про живучість ідеї Незалежности, Державности України.

Що майже місяць боролися ці герої проти наїздників, аж поки — вичерпані нечуваними морозами, глибокими снігами того року, змучені безперестанними боями, боротьбою без сну, без відпочинку, вистрілявши останні набої, вони, напів живі, поранені, з відмерзлими ногами, — не попали до рук численого ворога-окупанта.

Що навіть сам лютий ворог дивувався їхній чистій безкорисній, фанатичній ідейності, героїзмові, любові до Батьківщини, він обіцяв їм дарувати життя, пропонував їм служити у себе, аби лише відмовилися вони від цієї любови, заплямували своє служення Батьківщині, ідею незалежности України.

І що ці напів живі, напів притомні мученики, всі як один, з огидою, з призирством відкинули це, свідомо ідучи на смерть; що понесли їх, бо більшість йти вже не могла, на цю смерть, і що з вірою вже неземною в майбутнє щастя Батьківщини, в дружнім співі „Ще не вмерла Україна“, падали вони під кулеметними стрілами до спільної могили...

359 тоді розстріляно в Базарі, 359 поховано в цій могилі без хреста, без памятника.

10 років лежать там шляхетні кістки наших героїв, наших мучеників за нашу долю, за нашу Батьківщину...

Це ті, з ким ми опліч билися за Україну, це ті, з ким переходили ми вигнання, з ким по таборах горювали по Батьківщині. І чий же обовязок, як не наш, утворити їм памятник нерукотворний, зберегти святу память їхню для наступного покоління, для України, для цілого світу!?

І щоб гідно вшанувати їхню память, Управа Українського Воєнно-Історичного Товариства покликала до життя „Комітет для вшанування памяти 359-ти в десяту річницю їх мученицької смерти в Базарі“, що має завчасно підготовити відповідно на їх пошану жалібну урочистість, як в центрі, так і по всіх визначніших осередках скупчення Українців на вигнанні.

Крім того, Управа Воєнно-Історичного Товариства приступила до видання окремою книжкою ч. III. „За Державність“ усіх зібраних і багато ілюстрованих матеріялів, що стосуються тільки Зимового походу року 1921 у всій його цілості, щоб цим залишити Україні на вічні часи незнищиму память про найгарячішу, найвідданішу їй офіру...

Але все це звязане з великими грошовими видатками. Треба чимало грошей, яких і бракує Комітетові.

І ось Комітет звертається з закликом по пожертви на це до в с і х У к р а ї н ц і в.

Не маємо до кого більше звернутися, не маємо у кого більше просити!

Комітет добре свідомий всієї матеріяльної скрути й кризи сьогоднішньої, і найгостріше відбивається ця скрута, ця криза, ці злидні на нас, Українцях.

Але залишається у нас, майже всього позбавлених, ще наше життя, наші сили, — а ті 359 віддали за Батьківщину все. Отже, святий наш обовязок дати на вшанування їхньої памяти хоч щонебудь майже з нічого.

І Комітет свідомий, що ці пожертви будуть, що на ці грошеві, але всезагальні, безвиняткові дари він матиме змогу створити для 359 в десяту річницю їхньої смерти посильний памятник нерукотворний.

Підписні листи повертати й листування в цій справі слати на адресу Українського Воєнно-Історичного Товариства: — Warszawa, Saska Kępa, ul. Elsterska 8, m. 8; гроші — на конто Товариства в Р. К. О. ч. 68686.

Року Божого 1931, місяця вересня 20 дня.

Ґен. штабу ґенерал-хорунжий Марко *Безручко*, ґен штабу ґенерал-хорунжий Всеволод *Змієнко*, полковник Михайло *Садовський*, інженер Віктор *Яновський*, підполковник Юрко *Науменко*, сотник Володимир *Шевченко*, сотник Василь *Недайкаша*, поручник Яків *Фартушний*.

З життя Галичини.

ЗОЛОЧІВ.

Коли хтось уперше загостить до Золочева та гляне на його зовнішнє українське „я“, на його зовнішню фізіономію, то матиме доволі даних думати про нього, як про більш, чи менш український осередок. І так на вулицях почує він доволі часто українську мову, побачить гурти дітвори народної школи й молоді ґімназії „Р. Ш.“ в шапках мазепинках. Мимоволі кинуться йому в очі численні українські написи, як от величавий „Повіт. Союза Кооператив“, „Сільського Господаря“, „Нар. Торговлі“, книгарні „Червоної Калини“ і пр. і пр. Дальше — ввійшовши з кимось у розмову — довідається він, що в цьому Золочеві є понад 30 українських установ та товариств, які й мають 10 власних будинків (у цьому 3 церковні), що живе в ньому звиж сотні родин української інтеліґенції (в цьому числі навіть один... посол Ундо-ння), є з чубом пів сотні молоді з укінченою середною чи вищою освітою, чи студіюючої на високих школах, що виходить у ньому „журнал“ п. з. „Шашкевичівські Вісти“ і т. д.

І чиж не доволі познак українського характеру Золочева й чиж не доволі причин думати якнайкраще про його українську Громаду? Справді так, але лиш на перший мет ока, бо коли приглянутися блище життю-буттю українського Золочева, то ярко виказується, що його зовнішня форма далеко не покривається з внутрішнім змістом.

Щоб не бути голословним, наведу кілька фактів-доказів.

Ось існує в Золочеві вже від кількох років книгарня видавничої кооперативи „Червона Калина“ у Львові. Здавалобся, що з нею все гаразд, та коли зайти в розмову з її

ВОЛОДИМИР КОВАЛЬЧУК.

Виставка образів українських плястиків

у Львові, від 11. X. — 4. XI. 1931.

Виставку образів українських плястиків влаштувало „Українське Товариство Прихильників Мистецтва“ у Львові в салях „Товаваства Пшияцюл Штук Пенкних“.

Виставка відкрита в часі, коли ще не закрита виставка АНУМ-а. Лихі сторінки такої постанови наглядні. Бо в нас, та й не тільки в нас, якщо хтось хоче зацікавити публику двома виставками водночас, цей не зацікавить її справді ніодною.

Позатим насувається низка думок про виставку образів українських плястиків у порівнанню з виставкою АНУМ. Виставку приміщено в салях „Промислового Музею“. Запрошення на відкриття виставки висилало „Товариство Пшияцюл Штук Пенкних ве Львове“ на польській мові. На місті появилися афіші про виставку спершу польською, а опісля українською мовою. Програми так українські, як і польські під оглядом мови мало дбайливі. Першазвсе, не розумію, чому треба було українські призвища спольщувати. На деяких образах можна було це також завважити. А вже не знаю, чому на українських програмках поміщено наших плястиків у порядку польської абетки. Якже інакше являлась виставка АНУМ-а!

Переходжу до самого характеру виставки. На перший погляд ока характер виставки неясний, нечіткий. Це для виставки є чи не найбільшим лихом. Бо на цім якраз спирається ціль виставки.

Вражає одно на виставці українських плястиків, а саме, що деякі з малярів виставляють свої твори в Нац. Музею і в Промисловім Музею. Це подвійно некорисне. Цих кілька думок хай послужить усім, хто влаштуватиме малярські виставки на будуче. Передусім, підчеркую, справа чіткого характеру самої виставки не сміє бути байдужа, бо якраз на тім основується звязок глядача з твором. От виставка українських плястиків. Виставлено експонатів біля 300. Самих призвищ близько 40. Експонати під оглядом техніки найріжнорідніші.

Приходить глядач. Питає себе: чи я побачу на виставці приблизно цілий дорібок творчості кожного з українських плястиків? Чи може тільки найвизначніших малярів? Чи може тільки найліпші твори всіх чи деяких тільки? Чи побачу всі, чи тільки вибрані твори одного рода, чи одної ґрупи плястиків? І так далі...

Це питання, перед якими стає майже вся публика. І тут являється найбільш небажане: Глядач сприймає виставку як цілість хаотичну, бо характер її такий. Признаюся, що є самий не міг найти, хоч як хотів, характеру виставки. Позатим — оглядає публика прекрасні ґуаші Бутовича. З часописів знає, що й АНУМ виставляє ґуаші Бутовича. І питає: Чому немає тих ґуашів тут? Перегляд творчости Бутовича бувби повніший. Врешті решт — можуть там бути, чому не можуть бути тут?!

Кожня виставка має свою ціль. Ініціятори виставки мають високі цілі. Чи не найважнішою з них є для них педагоґічний бік справи. Вони кажуть, що українське громадянство не має повного зрозуміння для плястичного мистецтва. Треба отже зацікавити ним громадянство, виховати його так, щоби плястичне мистецтво (виставки) стали духовою потребою цього громадянства.

Якже може його виховати така виставка, яка є по суті без ясно окресленого характеру? Чейже там, де справа йде про виховання, там треба ясности. А ще в такій ділянці як мистецтво. Тут треба передумання конкретного поставлення справи, незвичайної пляновости. Щойно так почате діло може мати добрі наслідки. А так — доривочність, хаотичність дають ефект невеличкий. Чи в позитивному змислі цей ефект є приблизно цінний, — сумніваюся.

персоналем, чи — коли це для когось мало достовірне — з її Дирекцією у Львові, то почується, що книгарня стоїть перед конечністю... ліквідації. Чому воно так — багатоб про це балакати, та ми зазначимо лиш, що Дирекція „Ч. Калини“ у Львові має в себе від жидівських книгарень у Золочеві (Ландесберґ і др.) замовлення на свої власні видання та що ці книгарні ведуть у себе кольпортажу чи не всіх укр. часописів. Що це значить? Це значить, що укр. книжка й це книжка „Ч. К.“ та українські часописи (поминаючи вже інший книгарський товар) у Золочеві йдуть, але йдуть не виключно у своїй книгарні, але й в книгарнях жидівських! Ось у чому — на нашу думку — головна причина лиха! А з другого теж боку мусимо зазначити, що українське громадянство Золочева й повіту не цікавиться, або — на жаль — цікавиться дуже мало українською книжкою та що бібліотечна справа так у Золочеві, як і повіті стоїть відносно дуже слабо. Це тимбільше вражає, що в повіті існує понад 80 читалень „Просвіти“, не згадуючи вже про інші культ.-освітні товариства.

При нагоді не можемо не згадати теж про другий сумний факт у Золочеві, а саме про дивну долю бібліотеки „Рідної Школи“. Заснована близько 30 років тому покійним М. Галущинським була вона в свій час одинокою й поважною, як кількістю так і якістю книжок, прилюдною випозичальнею в Золочеві. Сьогодня вона вже від ряду літ „консервується“ в шафах в „Українській Касі“, уступивши своє місце випозичальні... „T.S.L“. Чим пояснити собі оцей її стан — ніяк не знаємо. Стверджуємо лиш факт і в звязку з цим уважаємо конечним, щоб громадянство та культурно-освітні товариства не тільки Золочева, але й повіту застановилися над долею так книгарні „Ч. Калини“, як і бібліотеки „Р. Ш.“, тямлячи при цьому, що від відповідного вирішення й поставлення до цих справ залежить теж у великій мірі оцінка Золочівщини, що до її культурно-освітної вартости й національної свідомости.

— о — Г.

КАЛУЩИНА.

(Шляхта з Бережниці шлях. покидає прадідну віру)

Ще в березні ц. р. принесли польські часописи („Gazeta Poranna“) вісти, що в Бережниці шляхоцькій прийшло аж до бійки у церкві, бо ходачкова шляхта боронила своїх привилеїв до окремого місця в церкві по лівому боці. Після тих сумних подій шляхта сподівалася, що засадить до тюрми всіх „хлопів“, що нарушили її привилеї, або спровадить на них карну експедицію; в тій ціли розпустила шляхта навіть чутки про „хлопське повстання“ в Бережниці. Та все те не вдалося. Також не осягнула шляхта нічого в митрополичому ординаріяті, бо її претенсії не були оправдані. У відповідь перейшла шляхта масово на латинський обряд; зробило це 88 родин, а 291 душ.

Перехід переводило старосто, виславши на місце свойого урядника, на підставі арт. 6. австр. закону із 1868 р. з подоптанням артикулу 1. і 24. обовязуючого в Польщі конкордату. До переходу наганяли аґітатори поміж шляхти і місцевих латинників темних „шляхтичів“ обіцянками, просьбами, а то й грозьбами, як це видно зі звідомлень староства надісланих гр.-кат. урядові парохіяльному з домаганням виставлення ex offo метрик уродження перекінчиків. За малолітних дітей без ріжниці віку проти постанов тогож закону з 1868 р. зголошували перехід родичі, або опікуни. Кошти переходу мав фінансувати ТЕСП квотою 200 дол. З великої радости урядили польські ксьондзи велику шопку в костелі й у селі, получену з процесією по селі. Як євангельський отець блудного сина радувалися, що „шляхта“ вернула „до давней вяри“. А ми також радуємося, бо ми позбулися скритих ворогів, що як панські гайдуки прислужувались на кожному ступні власть імуцєм та шкодили нам у кожному напрямку. Тай плакати не станемо, що покинули нашу Церкву, котру зневажали, називали схизматицькою та в котрій чулися несвоїми, бо все, що українське, їх разило; чи цвіти, чи вишивки, чи пісня „Боже Великий“, чи скасування клякання і дзвонення в часі Служби Божої. Перейшла на польське „шляхта“ не лише місцева, але й та, що пішла на парцеляцію в Підгаєччину, або в інші села Калущини, як Студінка і т. д. Осталася при українськім обряді рідня о. М. Лішинського і інсп. Щ. Соколовського обох зі Стрия, уроженців із Бережниці шлях. та ще дві родини „упертих Іванів та Полагнів“ зі шляхти, яким нема просвітку тепер від яничарів. Чи се епільоґ? Позволимо собі сумніватися. Коли деякі родини вже вдруге переходять, то можливо, що шляхта-цигани при сильнім вітрі перейдуть куда інде.

Українське громадянство, знайшовшись перед збільшеним ворожим фронтом, відчуло потребу зєднання, взялось пильніще до праці в місцевих товариствах, у читальні, кооперативі, „кружку „Рідної Школи“ та в Т-ві Відродження, що в протязі двох місяців зєднало понад сто членів.

З життя Волині.

Як волинські соймики допомагають населенню? — З міських справ Луцька. — Круті шляхи наших радних міста Володимира. — Заснування видавничої кооперативи в Володимирі. — „Т-во. Прихильників Ліґи Народів“ в Луцьку. — Просвітянські і ін. „рідні“ хати. — Польська протикомуністична акція.

I.

Свідомому українському громадянству більш — менш відомо, що собою уявляють соймики, громадські ради та ін. прибічні ради старостів і війтів на наших північно-західних землях. Ці установи є лише по назві самоврядовими. Але охорона здоровля та аґрікультурна допомога випливають з прямих обовязків цих установ. Здаваловсь, що тепер, в час пануючої страшної господарської скрути більш ніж колибо не було ці „самоврядування“ повинні зміцнити аґрікультурну працю серед населення, щоби шляхом культурної перебудови господарства — поліпшити господарський стан села та в той спосіб якось рятувати село перед остаточною руїною. Тимчасом, як довідуємось, повітові соймики на Волині думають інакше й скорочуючи свої видатки, зредукували всіх рільничих громадських інструкторів (зрештою з них і так населення мало користи дуже мало). Залишили лише по 2 аґрономи на повіт. Щодо інструкторів, то їх перевели на т. зв. акордову працю з тим, що за кожну „чинність“, як напр. заложення досвідного поля, реферат і т. ін. селянин повинен аґрономові платити.

Такую допомогу населенню уділяють соймики і в справі охорони здоровля. Кілька шпиталів зліквідовано, а в тих, що ще залишились, йде зменшення ліжок і редукція медичного персоналу. Соймики запропонували районовим лікарям і фельшерам підписати заяви, що добровільно згоджуються на редукцію платні на половину, а хто не згодиться, того мають звільнити. В звязку з цим лікарі і фельшери позбавлені можливости одержати в майбутньому емеритуру. Кілька фельшерів і лікарів звільнено цілком. А скільки-то гроша видавали волинські чи поліські соймики нераз на всякі „патріотичні“ цілі і на це гроші були. Зате податки, як стягали так і стягають; і то не роблять жадних узглянень навіть у тих місцевостях, де все збіжжя й городовину вибив град.

З наведеного бачимо, що ощадність робиться, не щоб скоротити прм. платні грубшим службовикам соймиків та ін. непродуктивні або люксусові видатки, а позбавляють хліборобів і взагалі населення потрібної допомоги.

II.

Наші мягкотілі землячки в деяких містах Волині в останній час набрали собі смаку до неприродніх спілок підчас усяких „ви-

---

На виставці бачимо чимало сильних творів. Та посеред усіх відрізують своїм чітким обличчям найяркіше: О. Новаківський, М. Бутович і М. Мороз. Їх твори є під малярським оглядом найбільш вартісними. Усі три дали цілу низку творів, які й визначують їх характер.

О. Новаківський монументальний в кожнім майже образі. Незагнузданий у своїм віталізмі дає симфонії жарких барв; героїчний, ясний, міцний оперує оргінною кольористикою. Найсильніший емоціонально з усіх.

М. Бутович, незвичайно чуткий на стиль. Велике почуття лінії й кольору, сильний етнічний характер лучить з великою артистичною культурою. У композиції вибагливий, одинокий.

М. Мороз, динамічний, опанований, здецидований. Розмах лучить дивно з повагою, силою. Кольористика своя власна, багата, темна, повна, насичена.

Цікаву ґрупу індивідуальних ріжниць творять Дядинюк, Третяків, Гриценко й Ґец. Недостає їм може цього творчого розмаху, цеї сили, що трьом першим. Кожний з них цікавий під оглядом кольористичних гармонізацій, сприймання та наставлення. Стишені, приємні образи Дядинюка, замріяність, сум Ґеца, понурість, дикість Гриценка, соковитість, темінь, здецидованість Третякова.

Окремо від них стоять Олена Кульчицька, Обаль, Омельченко. Їх світ, це здебільшого ґрафічна техніка, дереворит, офорт і споріднені техніки тимже. Пластичні цінности їх, це Обаля світлотіни, Кульчицької поезія, багата уява; Омельченка — імпресіонізм, контурність. Деякі з виставлених тими малярами річей відрізують сильно. От Омельченка „212 офорт“, Обаля „Молитва“, Кульчицької „Зрадник“, „Ніч“.

Позатим виставлено декілька образів Р. Лісовського, прекрасних у своїм кольориті. Жаль, що не було більше творів цього маляра.

Корисно відбивають серед усіх Луцика: „Головка“, „Довбуш“; Подушка: „Пейсаж І. і ІІ.“; Гаврилюка: „Лицарі“; Стефановичевої: „Ізольда“; Стеціва: „Голова дівчини“; Хасевича: „Прання“.

Цілком окремо доводиться розглядати скульпторів. Найцікавіший з них Ємець. Стилевий, зі сильним відчуттям матеріялу, великої артистичної інтеліґенції. Литвиненко, сильний в розмаху, приклонник руху, моменту. Коверко цікавий тип, що шукає свойого власного стилю. Композиції його гарно замкнені.

Килими Ольги й Олени Кульчицьких, Дядинюка, Бірецької, та проекти порцеляни Дядинюка виджені в стилю.

У підсумках треба висловити одно побажання, щоби виставки цього рода були більше змістові своїм характером. Бо справді, стільки праці, скільки покладено в зорґанізовання, а непропорціонально як небагато передумано саму імпрезу.

Якщо ця справді багата виставка була для публики менше цікава від виставки АНУМ а, то це вже не справа публики, а ініціяторів.

Доводиться наприкінці піднести одну цікаву річ. Серед згл. великої кількости експонатів стрічаємо твори, які віддзеркалюють нашу теперішну дійсність. Це явище таке незвичайне для нашого культурного життя, що я посмію сказати, що завдяки цій виставці можна побачити, як наші деякі пластики шукають себе, свій світ таки в цьому, теперішньому, нашому життю. Деякі з них, не відсуваються від життя, а таки черпають із нього, заслухані в ритм наших днів.

Малярські зацікавлення питанням визволення, сили, побіди, боєвости, зриву, влади, тут за своїм великим, — це точки зачіпу, на яких можна будувати багато. Це між іншими одна з найсильніших ниток, яка зумів маляря звязати з глядачем.

Львів, у жовтні 1931.

борів", а м. ін. виборів до міських рад. Цих землячків нічого не обходило те, що собою уявляє друга сторона, а хочби те, в який спосіб ще так недавно переводились вибори до сойму і сенату, не задумувались і над тим, чи в ґрунті річі природна така спілка взагалі. Так було в Володимирі і Луцьку. Але помилився-би той, хто думав-би, що ці „діячі" мали на увазі якісь громадські цілі. Нічого подібного! Кожний мав на увазі лише те, щоби при цій справі спекти свою особисту печеню, а саме, щоби мати якусь посаду в маґістраті. В результаті сталось так, що один з них справді спік печеню, решту „безробітних" союзники пошили в дурні.

Тому що по громадських виборах Жиди внесли протест про уневажнення їх, перше засідання міської ради відбулось аж через 5 місяців. На цьому засіданні обрано лише бурмістра, санатора; колиж дійшло до виборів віцебурмістра, то з огляду на катеґоричну вимогу польського клюбу, щоби віцебурмістром обовязково був Поляк, і на зрозумілий спротив Жидів, які домагались цього місця (по традиції) для себе, — голоси розбились і до виборів не дійшло. Тим самим скінчилось і друге засідання ради, на якому Поляки, а з ними й землячок Тимошенко, не маючи більшости, щоби провести свого кандидата, опустили салю. Зі становищем ББ не погодився навіть радний Д. Шульга, хоч досі був такогож „наставеня" і заявив, що він, як старий самоврядовець не солідаризується з таким ставленням справи, й тому складає мандат радного. Чи щирі були мотиви п. Шульги не знаємо, бо злі язики кажуть, що в звязку з якоюсь дисциплінарною справою він мав все одно з ради виступити з тою ріжницею, що тоді не він, а його „виступилиб".

На місце п. Шульги до ради ввійшов представник росіян протоєрей А. Павлюковський. Таким чином у раді лишився від „Українців" один п. Тимошенко, який досі публично на раді не обізвався ні одним словом, а натомість росіяне мають 2-х радних. З того висновок, що наші угодовці на тому „інтересі" вийшли як „Заблоцький на милі". А скільки то шуму в „золотій Ниві" піднімав з приводу цього Петя Певний, скільки лайки по адресі Українців-незалежників, а навіть погроз, що хто, мовляв, відважиться виставити окрему українську листу, той хай знає, що йому виточать процес за шпіонаж або „за інше розходження з карним кодексом". І з такими „союзниками" та такими виборчими методами, якими бридились, як недавно самі кандидували до сойму, не цуралися йти І. Власовський, Є. Петриківський і О. Ковалевський та ін. землячки.

З огляду на те, що рада не могла обрати віцебурмістра, воєвода призначив на те становище кандидата одинки Яна Кароля Буховського. Третє засідання для виборів лавників відбулось 15. Х. Було виставлено 3 листи; одинка ставила нашого землячка О. Ковалевського. В голосованні на 26 присутніх радних брало участь 24. Висліди такі, що лавниками обрано О. Ковалевського, який дістав 9 голосів і М Елькіна (8 гол.).

Таким чином Ковалевський голосами Поляків і двох Москалів став з волі влади лавником, діставши в той спосіб компенсату. Є фактом, що цей добродій раз на завсіди порвав з національним українським табором і під тим оглядом його вибір лавником треба вважати явищем додатнім, бо це дає можливість українським установам (щоправда ще не всім) позбутись його руйницької отаманії.

III.

Прочитавши між іншим допис „Наші радні в Володимирі роблять крок вперед, два назад" в ч. 37. „Укр. Голосу" наші радні дивуються, якто хтось міг так вірно схопити їх „діяльність".

Панове радні думають, що ніхто не знає їх крутої дороги. Писав Іван Франко: „Не можна злу і добру служить, що хтівши догодить обом, ти швидко станеш зла рабом".. А пани радні хотілиб бути добрі зі своїми протекторами з „одинки" і Українцям замилюють очи, що нібито їх робота йде по лінії інтересів нашої нації.

Тимчасом факти говорять зовсім щось інше. Виявилося, що нинішні пани радні ще заздалегідь перед виборами до міської ради затягнули позичку в Комунальній Касі в сумі 500 зол. на покриття виборчих коштів... Між підписами кількох діячів з Б.Б. красуються підписи ославленого С. Назарука і „слави шукаючого" С. Сасая...

Або таке: „Ні сіло ні впало" допускають радні на своє засідання еміґранта В. Білого, котрий з радою не має нічо спільного, а хтів-би чимось прислужитися „власть імущим". І на тім засіданню пан В. Білий виходить з пропозицією відсвяткувати память пок. Голуфка.

IV.

Дня 18. Х. ц. р. засновано у Володимирі видавничу кооперативу. Головна ціль ініціяторів це видавання місцевого часопису, а покищо відновлення церковного православного часоп. „На варті". До управи цеї к-ви ввійшли: др. А. Річинський, П. Каркушевський, Д. Паєвський, до Надз. Ради: др. Ст. Полянський, Ст. Черниш і К. Следзь.

Можливо, що її управа зможе наладнати справу так, що ця кооператива розвинеться і устоїться.

Але чи потрібно видавати якусь місцеву ґазетку? Маємо відвагу твердити, що такий часопис у Володимирі не тільки непотрібний, але шкідливий. Непотрібний тому, що нам вистарчають краєві часописи, а шкідливий тому, що вводитиме дезорієнтацію політичної думки. Бо ніби який напрямок буде заступати?

Де видавництво роздобуде фондів потрібних на видатки звязані з видаванням часопису? Тому довгого віку тому часописеві, навіть як він появиться, не пророкуємо. Натомість привітаємо появу церковного українського правосл. орґану, брак якого на півн.-захід. землях відчувається дуже.

V.

Для морочення голів публиці „посли" ББ Богуславський, Певний і пп. по наказу з Варшави заснували в Луцьку т. зв. „Українське Т-во Прихильників Ліґи Народів". Цілю того т-ва є вставляти киї в колеса української визвольної пропаґанди за кордоном. Як довідуємося з ч. 29 неукраїнської „Ниви", 15. IX. відбулися в Луцьку збори цього т-ва. У Варшаві (мабуть при міністр. внутр. справ) має повстати філія цього Т-ва. Подаючи про це з денникарського обовязку, дозволимо собі додати, що коли це невеличке але „чесне т-во" матиме такі „успіхи" як пос. Богуславський у Женеві, то його аранжери мабуть скоро самі переконаються, що „шкода часу і атласу".

ФРАНЦ КОКОВСЬКИЙ. 10)

Вчорашні й нинішні.

24. ЛЮБИСТОК.

Славкові дуже була подобалася Жидівочка із сусідного склепу з тютюном та ніяк не міг добитися прихильности від неї. Чим більше він коло неї забігав тай заскакував, тим холодніше вона поводилася із ним. А між товаришами говорилося, що вона й не така дуже неприступна.

Славко бісився. Як не доходив, як не підлещувався, навіть ручки не хотіла дати поцілувати. Часами, лише у виїмкових хвилинах ласкавости, приняла від него дві-три рожі (вкрадені звичайно з чийогось огороду), а позатим нішо.

Розпука просто брала Славка, а тут ще товариші покепкували та насміхалися. Просто хоч камінь до шиї та в воду.

Нарешті раз вдалося Славкові зворушити ту скалу.

„Впік" десь у батька кілька ринських тай купив перстенець. З дрожанням та острахом заніс його своїй вимріяній і — вона, очевидно, приняла. Церемонилася троха, але конець-кінців приняла, дала ручку поцілувати, ба, згодилася на другий день вечером до парку на прохід зі Славком піти.

Славка гейби хто на сто коней всадив. Вибіг від неї та бігав з таким щасливим видом по місточку, якби зі сотку на вулиці найшов.

Та щастя, про яке другі не знають, є тільки щастям на половину. Тому Славко поділився своєю доброю новиною з товаришами.

Ті — очевидно — побажали ще більших успіхів тай давай ради свої давати. Радили — радили й стало на тім, що Славко візьме зі собою троха чоколядових помадок, бож випадає панночку чимось погостити. І хтось ще порадив, щоби попросити знакомого ляборанта в аптеці, щоби до помадок троха любистку додав у середину, бо так мовляв скорше Славко й чогось від своєї любки дібється й вона полюбить його.

Вблагали ляборанта тай він обіцяв на другий день прилагодити добрі чоколядки.

Вечером другого дня не міг Славко діждатися семої години та приходу своєї Дульчинеї. Вештався з коробкою чоколядок у кишені перед парком і ждав. Хвилини роками довжилися, серце било як молотом, а цілий він аж дрожав із нетерплячки.

Нарешті вона надійшла. Всі ангельські гарфи не грають так чудово, як чудово в ухах Славка заграли слова:

— „Добрий вечір, пане Славцю!"

Звитався сердечно тай зачали розмовляти, проходжуватися, а відтак стомившися ходом, сіли у затишному кутику на лавочці, притулившися до себе.

Славко став сміліший, взяв за ручки, цілував їх, пестив.

Нарешті насмілився погостити чоколядками. Обоє їли їх зі смаком. Потім обняв свою любку, став шепотіти про свою любов, свої муки, свої бажання й впився довгим поцілуєм в її малинові усточка.

Нараз —

Почув, що з ним щось недобре твориться. Щось зачало його вертіти у шлунку, скорч якийсь дивний гуляв йому по кишках і Славко почув, що ще хвиля, а прийде катастрофа.

А вона теж хопилася руками в околицю шлунка, витріщила очі на него, потім схопилася й побігла в противний бік у кущі.

На лавочці зацарила тишина, соловейко десь оподалік пробував своє горло, а з двох кущів, що росли по противних боках лавки, чути було постогнування та охкання Славка й його любки.

Любисток діяв документно.

25. НОВОМОДНИЙ ТАНЕЦЬ.

Через ті новомодні танці мусів чоловік покинути навіть своє поетичне ремесло.

Бо подумайте тільки: хотілося давніше придбати ласки якої білявки, чорнявки, або любки іншої масти, сідав чоловік при столі та шкварив:

„Пливеш у вальсі як лебідка біла", або
„Схили головку на грудь мою,
як вальса чари нас овіють",

або щось подібне і вислід був певний.

А тепер?
Що тепер напишеш?
„Тупала ніжками, як наймичка в ступі", чи
„Тріпаєш ногою, як коник вороний".
Сеж ані поетично, ані ніжненько.

Взагалі чорт зна, що таке виходить!

А ще танці тії теж, поправді сказатиби, не новина.

Гуляли їх в старовину і Неро зі своєю мамою, і Цезар із Клеопатрою і в середновічі Цезар Борджія зі сестрою і в нові віки Наполеон із панею Валевською, ба, гуляли їх наші діди з бабунями (своїми або чужими).

Ріжниця в тім, що тамті гуляли їх тільки у двоє, щоби ніхто не бачив, а тепер гуляється їх прилюдно.

Трудна рада: поступ — велика річ!
А проте я тих танців не люблю.

За те пан Артим Калаваркевич, старший помічник молодшого контрольора скарбової каси, ті танці дуже любив.

Знав всі „троти", „степи" зі всіми фіґурами, а як у танці зачинав вам вихилятися й викручуватися, потрясати цілим собою й своєю партнеркою та подриґувати своїми ніжками, всі аж уста із здивовання втвирали, а декому здавалося, що паном Артимом пропасниця трясе.

Пан Артим не занедбував ніколи ніякої нагоди до танцю, а що у маленькім місточку був він будьщобудь велика фіґура (старший

VI

Ш. бебеки „українськей народовосці“ дістали наказ поширювати вогнища своєї „культури“ п. н. „Рідна Хата“ щей на інші повіти, для чого мають ще трохи їм сипнути грошенят. Такі за вибаченням „кнайпи“ мають повстати крім Володимира й Горохова ще в Любомлі й Дубні. Чомусь говориться про таку „хату“ і в Ковлі, хоч там уже є щось подібного п. н. – „Основа“. Словом, на хрунівській вулиці „рух іде“. Річ у тому що певняки за всяку ціну хочуть поширити свої впливи, боючись, що загальна редукційна гарячка з причини кризи може торкнутись і їх. Бояться „сердеґи“, щоби їх не пустили „в ти раж“ і тому аж пріють, а віз все на місці, всякі експеременти один за другим терплять фіяско.

VII.

Комунізм на Волині поширюється щодалі все більше. Рільничі страйки, підпали і так т. ін. не на жарт занепокоїли польських поміщиків. І ось щоби рятувати свій „стан посідання“, вони орґанізували в Варшаві т. зв. „Вшепольску централю антикомуністичних видавництв“, яка розсилає цілі транспорти протикомуністичних афіш і летючок з закликами „Преч з комунізмем“, Нех жиє Польска моцарствова!„. М. ін. в одній з таких відозв, розліпленних по всіх містах Волині, читаємо таку цікаву статистику: „На протязі панування Совітів до І. І. 1931. забито 2.859.508 осіб“, В Совітах є 9 мілонів бездомних дітей“, „В 1929 р. розстріляно більше як 16700 робітників“. В серпні 1929 р. було в СССР — 6.182.000 безробітних, крім незаеєстрованих селян-безробітних“, на І. І. 1931 р. у вязницях СССР було 472 600 вязнів, з них селян 281.684, робітників 108.317 і інтеліґентів 82.679“ і ін.

Волинський союз польських поміщиків поширює цю акцію і закликає до цього своїх однодумців. — Краще-би п. п. „земяне“ подумали над усуненням дійсних причин комуністичних настроїв у масах, а саме дати можність Українцям вести нормально національне життя, тоді протикомуністична акція малаб безперечно якісь помітні наслідки. На нашу думку поборювати комуністів треба не летючками й афішами в польській мові, лише шляхом цілковитої перебудови існуючого стану річей, а передовсім задоволення національних вимог Українців і Білорусинів, як народів, що мешкають на своїх землях компактною масою. Паперова пропаґанда нічого не поможе, бо „таваріщі“ — спеці від пропаґанди і все одно переліцитують.

Дня 28. Х. 1931 р., м. Володимир.

Олег Шабля.

Що варта нині большевицький карбованець?

Весь світ переживає нині крізу, але найбільшу може переживає большевизм. Покупна здібність карбованця впала в останні часи до одної пятої його номінальної вартости. На заграничних ринках це не дуже помітно, бо по большевицьким приписам їхня валюта за границями не має жадної вартости. Вона є звичайним задрукованим папером і можна її свобідно всюди пересилати як друки. Навіть в часи загострення кризи в Німеччині заборонено було вивозити з Німеччини чужі гроші за виїмком большевицьких карбованців. Таке положення дає змогу всяким ґешефтярам робити на карбованцях солідні трансакції й скуповувати їх тут в Европі за безцін, а на Совіти перетранспортовувати їх тайком і там продаючи їх по зниженій ціні з великим заробітком винести в безпечне місце добру валюту. На такій большевицькій політиці тратять головно еміґранти, що висилають почтою гроші до большевії і там їх рідні виплачують ті гроші по номінальному курсу, коли в дійсности за туж саму чужу валюту можнаб дістати за границями яких на 60% більше карбованців, як там.

В останні часи большевикам зробилось дуже круто. Вони навіть змінили свій комуністичний фронт, щоб лише привабити до себе чужий капітал, що вчасти їм і вдалось. Далі вони тягнуть до себе велику масу чужих інженерів для проведення пятилітки, бо зі своїми людьми не можуть її провести. З такимиж чужинцями заключують вони все відповідні договори щодо платні. Чужинці жадають виплати своєї платні в чужій добрій валюті і в більшости на заграничні банки, що розуміється большевикам не до вподоби, бо чужої валюти в них дуже мало й коли вона йде за границі, то звичайно для них пропадає. Тепер завважується в большевиків старання заключати з чужинецькими фахівцями, чи як їх там звуть спецами, контракти на большевицькі карбованці. Дехто дався зловити й аж на місці побачив, що таки добре його большевики посадили. Тою справою занялась вже й англійська преса. Так „Таймс“ пише, що коли большевики далі будуть настоювати на тому, щоб чужинцям-фахівцям виплачувати їх заробітну платню в карбованцях, то в скорому часі ніодин чужинець туди не поїде й тоді щолиш на половину розбудований плян упромисловлення Совітів може зовсім пропасти, що розуміється потягне країну в пропасть і хаос.

Чужинець у Совітах може купувати за чужу валюту всякі товари й то спеціяльно такі, що їх продукують лише на вивіз і місцеве населення не може їх дістати за жадну ціну. Для чужинців позакладано окремі крамниці, де продають лише добрий товар за „валюту“ (так там називають добрі гроші) або за карбованці, які дістається з совітського банку з відповідною посвідкою. Коли хтось загубить ту посвідку, тоді карбованці відразу тратять девять десятих своєї вартости й стають звичайними карбованцями, яких уживають усюди в Совітах.

Торговля совітською валютою заборонена. Однак не дивлячись на це вона йде і то в великих розмірах, головно через Японію і Німеччину як два пункти вїзду в Совіти. Японці потребують карбованців на оплачування права риболовства, а в Німеччині викуповують і перепродують їх спеціяльно Жиди ріжним чужинцям, що їдуть в Совіти. Дуже часто бувають випадки, що тою торговлею занимаються також совітські урядовці, але по тихеньку, щоб офіційно не донеслось це до начальства. Неофіційно начальство хоч і чує, то нічого не каже, бо можливо й само має в тому заробок. Всякий нелеґальний ввіз совітської валюти до Совітів карають просто по старому звичаю розстрілом. З другого боку совітські урядовці, непевні ні дня ні години свого існування, все мають надію ко-

---

помічник молодшого контрольора!), то й нагоди ніколи йому не бракло.

Гуляв і в одних і в других, ба і до третіх заходив, бо танець то міжнародня штука, політики не знає.

Аж раз...

Ні! Зачнім з кінця.

Пан другий міський асесор Клюска, по званню перший тай одинокий ковбасник у місточку, справляв весілля своїй донечці Петрунелі.

Запросив гостей гук, а між ними не бракло й Артима. Без него впрочім весілля не могло обійтися, бо пан Клюска наймив музику аж із другого місточка, а Калавуркевич був найліпшим танцюристом. Гості їли, пили, жартували до схочу. Гуляли також. Перегуляли угорку й кокетку й трамблямпольку, навіть вальса і кадриля.

А як вже добре розгулялися, пан Артим Калавуркевич захотів пописатися.

Відгорнув спадаючу на вічи чуприну, обтягнув на собі свою куценьку блюзочку, підійшов до молодої та з повагою вклонився. Молода покутилася трохи, як того впрочім вимагала скромність та добре виховання, але штуркнена ліктем свого мужа зо два рази в бік для заохоти, вийшла зза стола і втулилася в обійми пана Калавуркевича.

Очевидна річ, що того „втуленяся в обійми“ не можна зараз брати так дуже дословно. Бо по перше молода була висока як сосна, а груба й розложиста як стара липа, а подруге пан Артим Калавуркевич був маленький та худенький, але в кожнім разі щось там із тим втуленням було.

Пан Калавуркевич поглянув на музику, усміхнувся та промовив чарівне слово „танґо“. Зачала грати музика зі свистанням, бубном, дзвіночками та окликами. Всі розступилися, а пан Калавуркевич з молодою гуляють.

Фиркають і копають ногами в бік, вперед і взад, потрясають головами й животами, аж гості рота порозявляли.

Молодому мабуть неприємно стало, бо нахмурився і лише зпід лоба на гуляючих глипав.

А гуляюча пара гуляла, гуляла, гуляла!

Потім Калавуркевич знов звернувся до музики.

— З фіґурами! — крикнув.

Запищала голосніше скрипка, загудів з гнівом бас, бубен і дзвіночки аж вуха дерли, головний музикант, що грав на скрипках, покрикував час до часу, якби хто йому шнурком зуби із рота тягнув.

Калавуркевич причіпився сильніше до дансерки, вона оперлася своїми повними грудьми об його спітніле чоло й глядачам здавалося, що вони борються із собою. Раз вона, хопивши його одною рукою за бедро, а другою за рамя притискала до себе і підносила в гору, раз знов Артим ставав на пальці, а обнявши одною рукою її за стан, а другою блукаючи в околиці руки чи груди, старався піднести її в гору.

Захоплений танцями забув Артим, що його ґузики при шельках лихо трималися. І не счувся навіть, як вони відлетіли.

Не счувся також, як йому штанці зробилися на долоні за довгі, а на горі їх не стало.

Щолиш, як у хаті счинився реґіт, а молода, вирвавшися із його обіймів, втікла від нього, Артим спостеріг катастрофу.

Миттю підтягнув штанці до гори та як опарений вибіг із хати.

Від того часу не любить тих модних танців, так як і я.

26. КУСЕНЬ ШКЛА.

Опираючися на грубій палиці шкандибав старий Демко домів. Від лікаря. Здоровою, босою ногою, ступав твердо, сильно, а другу, обвинену шматою, поволікав за собою.

Що ступить пару кроків, підносить хору ногу як бузько, підкулює її під себе та спочиває. Потому знов пару кроків і знов спочинок. А все оглядається на хату лікаря, мимрить щось під носом та спльовує позад себе. Видно на лікаря сердиться.

Далі не міг вже шкандибати, присів на каменях на краю дороги, простягнув хору ногу перед себе, закурив люльку та жде. А хора нога пече, мовби її хто вугликами припалював.

Не счувся старий Демко, як здрімався. Не памятав, як довго дрімав. Збудив його туркіт воза, що побіч проїздив, збудив голос учительки, що питала:

— Гей, діду Демку, а що там з вами?

Демко махнув тільки рукою, нічого не відповідав.

Злізла вчителька з воза, підійшла до нього та стала випитувати. Демко спершу мовчав, аж вкінці розговорився.

— От, клопіт, пані, тай годі. Нещастя мене чіпилося тай лихий до доктора поніс. Десь чотири, чи пять місяців тому, вліз мені кусник шкла зі збитої фляшки в ногу. Ну вліз, то вліз, колись вилізе. Я на війні з Прусом бував, кулею в плечі дістав, а вона собі потому аж лидкою вилізла, так що там кусник шкла. Долягав троха, але я привикав. Аж десь якесь лихо спокусило мене з воза скочити й тоді вже не міг витерпіти. Занадто воно в пяті глодало. Порадили піти до доктора. Я прийшов, а той вам як настукотить на мене! Гейби я його парубок був. Що й нога невмита, що рана занедбана. Ая! Буду йому ще ноги мив! Ніби що воно поможе? А далі зачав щось коло ноги майструвати, я дивлюся, а він вам мені пяту на поздовж і на поперек цілу розчерепив.

І що гадаєте? Виймив кусочок шкла за пів пальця тай троха гною випустив та якоюсь пекучою мазею залив. І на те цілу пяту краяти!? Ось подивіться!

Пошпортав по кишені, виймив відтіль кусок шкла великий на палець тай кивав із докором головою в сторону лікаревого дому.

(К. б.)

лись зажити за границями людським життям і для тої цілі збирають гроші, як лиш можна наражуючи на тому своє життя. Всякі гроші вони висилають всякими способами на чужину, щоб там її як „валюту" вложити в банки. За англійський фунт платять нині в Совітах яких 120 карбованців. Покупна вартість карбованця залежить у першій мірі від покупця. Коли покупець має ріжні протекції, тоді він легко всюди все дістане. Колиж вищі власти, як кажуть, мають на когось око, то йому довго прийдеться чекати, напр. щоб купити для дитини черевики на зиму. Тоді він звертається до приватних торговців, які всежтаки провадять тайком торговлю й за солідні гроші дістане добрий товар. Хто має протекцію, дістає такий товар за малі гроші в державних крамницях за квітком.

Повести якусь паралелю між заробітками робітника в Европі і в Совітах годі, бо не можна докладно довідатися, як стоїть там карбованець. Нині стоїть ще високо, а завтра, як появиться чутка, що уряд не зміг зібрати в краю тільки збіжжя, щоби заплатити чужинцям за доставлені машини, карбованець нагло падає. Серед такихто обставин стоїть наш селянин на Совітах в боротьбі за волю.

Що чувати в світі?

Вибори до англійського парламенту. Дня 27. жовтня відбулися в Англії вибори, що йшли під кличем: створити по виборах національний уряд. Коли цілою країною потрясли катастрофальні наслідки безробіття, коли захиталася англійська валюта, розвязано парлямент, щоби загал виборців міг заявитися, чого хоче. Вислід виборів є дуже великою несподіванкою для усіх, бо навіть найсміліші очікування показалися за малими в порівнанні з дійсністю. Вибори покінчилися повним погромом партії праці; наче по сильному землетрусі лишилися лише останки цеї могучої у попередному парляменті партії; з 280 мандатів зберегла вона лише 49 мандатів. Втрати партії праці тим більше болючі, що найсильніше зменшення її голосів було по великих містах і промислових округах, де живуть сотки й тисячі безробітних, що в обороні їхніх прав партія перейшла до опозиції, покинула свого дотепершного провідника й пустилася на бистрі филі виборів в часі найсильнішої господарської кризи. Коли ще пригадаємо, що з поміж послів партії праці перепали й такі, що з тих округ послували без перерви по 15, а навіть 25 літ (був. мін. Кляйнс), що перепали майже всі члени бувшого уряду (між інш. Гендерсон), то зрозуміємо розмір програної тої партії.

Найбільше виграли консерватисти; вони вибрали 467 (на всіх 615), отже самі мають запевнену більшість. Є це наймогутніша більшість, яка досі була в англійському парляменті. Консерватисти у найсміливіших мріях не надіялися такої побіди. Ліберали Семюеля разом з ґрупою Льойд Джорджа вибрали 45 послів, а лiберали Сімона 25. Народні соціялісти Мекдональда вибрали 13 послів, хоча їм ворожили лише кілька мандатів.

Англійські вибори виявили, як дуже зміняються настрої англійських виборців. Заважили тут мабуть найбільше невдачі дотепершного робітничого уряду, який не зумів найти вихід з прикрого положення. Дещо заважила також особиста популярність Мекдональда. Також треба тямити, що англійська виборча ординація не знає пропорціональної системи з голосуванням на листи, лише має одномандатову систему, де рішає зглядна більшість. Партія праці зібрала на своїх кандидатів 6,614.000 голосів, а вибрала лише 52 послів (разом з трема незалежними), так що на один мандат припадає аж 124792 голоси, коли на один мандат консерватистів припадає лише 25.000 голосів.

Говориться, що в виборах побідило національне почування відповідальности, що англійський нарід, а головно робітництво, виявили великий політичний розум. Як цей капітал використають ті, що тепер приходять до влади, покаже будучність.

Франція й Зєдинені Держави по вашінґтонській конференції. Французько-американська конференція принесла цілком протилежний наслідок у відношенню до цих цілей та завдань, з якими її скликали. Бо ця конференція мала довести до наладнання співпраці і до зближення двох могучих держав. Тимчасом як у Франції так теж в Америці довела вона до заогнення існуючих вже від давна взаїмних непорозумінь і розбіжностей у питаннях політики й господарки. Ми не будемо сьогодні розглядати близше вислідів розмови Лrяваля й Гувера в чотири очі. Не робимо цего поперше тому, що висліди їхньої розмови ще не є докладно знані, подруге, що ані один ні другий не зможуть перевести в життя принятих рішень проти волі своїх парляментів, які у Франції й Америці є під впливом широких мас. Отже пригляньмося тим настроям, що їх тут і там оживила й розбурхала вашінґтонська конференція.

Ціла Франція висилала Лrяваля в дорогу до Америки наче побідного героя після удатно переведеної підїздової війни французьких банків проти американського доляра. Французи думали, що забравши у доляра силу всякого добра й полонених у формі великих запасів золота, буде Лrяваль могти подиктувати в Вашінґтоні корисні для Франції умови мира й співпраці. Тимчасом Лrяваль довідався там, що Американці не лише не є склонні приняти французькі домагання, але навпаки є рішені повалити версайський мировий договір. Вся американська преса дала Франції до зрозуміння, що „ще не вийшов такий слівник, де загарбування чужого золота називалобися співпрацею". Далі вказує американська преса, що Франція є найбільше чужа й байдужна до справи ратовання світа перед господарською й політичною руїною, бо хоче лише тягнути зі сучасної скрути самі користи, а нічого не хоче жертвувати. Цей погляд Американців відповідає дійсности, бо справді Франція намагається всіми силами відокремити себе під господарським оглядом від решти світа, охопленого кризою, а через те дуже часто цю кризу збільшує й загострює. Така власне політика відокремлювання при одночасному узброюванні себе „до зубів", при наповнюванні державних скарбниць золотом, находить собі загальне признання серед Французів. Уряд, який хотівби в дечому змінити такий стан вважаючи, що така політика короткозора, не втримавбися у Франції ані тижня. Тому то Лrяваль не хотів згодитися на домагання Гувера в справі дальшої мораторії воєнних довгів і відшкодовань, бо бере від Німеччини більше відшкодовань ніж члатить рат довгу Америці. Тому теж прирсчення Лrяваля про припинення підїздової війни Франції проти американського доляра треба вважати голословним, бо цего приречення Франція не виконає супроти пануючих там настроїв.

Так само нема надії на те, щоби Америка перестала вести підїздову боротьбу проти політичного стану посідання післявоєнної Франції в Европі. Якби навіть Гувер зобовязався Лrявалеві не торкати справи відношення Франції до інших европейських держав, а зокрема до Німеччини, то це зобовязання теж не буде виконане. Америка не може хочби мовчки пособляти, щоби впливи й сили Франції виросли понад її голову. А це саме має Франція на меті думаючи, що вона вже розправилась з усіма своїми европейськими суперниками й противниками.

Довкола заяви сенатора Борага. У попередному числі згадали ми, що американський сенатор Бораг, що є предсідником комісії для закордонних справ американського сенату, сказав до французьких денникарів, що приїхали з Лrявалем до Америки, що уважає конечним зміну версайського договору. Різко теж висказався про польський коридор, який на його думку повинен зникнути. Ця заява Борага викликала в світі, а тимбільше в Америці, ніякого здивування. Всі знають, що Бораг є членом республиканської партії, яка від самого початку ставилася неприхильно до версайського договору. Та партія відкинула перед 12 роками ратифікацію цего договору в сенаті й повалила Вільсона. Тому ця різка заява не викликала здивування в Льондоні, ні навіть у Парижі.

Польська преса відповіла — як звичайно — не арґументом, а кріпким словом, бо назвала Борага „обскурним аґентом Німеччини". Тому що за цим арґументом не було доказової сили, мусів польський міністер Залеський дати відповідну перепрошуючу заяву до американської пресової аґенції „Юнайтед Прес". Цікаво, що безпосередно перед таким виступом проти Борага йшла кампанія за підірванням довіря до доляра.

Справі західних границь Польщі присвячують увагу не лише Зєдинені Держави Півн. Америки (один денник називає польський коридор — „терням Европи"), але також скандинавські держави, Анґлія, а в останніх часах також Італія. Коли на цьогорічній осінній сесії Союза Народів Польща й Франція видвигнули проєкт т. зв. східного Льокарна, то згадані вище держави дали до зрозуміння, що не можуть ручити незайманости північно-західних границь Польщі на випадок збройного конфлікту з Німеччиною.

Дайте доказ, що памятаєте про інвалідів У. Г. А.!

З польських справ.

Студенти бють Жидів. На краківському університеті прийшло до завзятих бійок; ендецькі й санаційні студенти били жидівських студентів на університеті й викинули їх з викладових саль. Також демонстрували завзято під жидівським академічним домом. Університетські власти мусіли припинити виклади та замкнути університет. Були й уличні демонстрації; одного дня розгоняла їх поліція силою, а другого дня облила демонстрантів холодною водою. Мабуть прийде до протижидівських розрухів і у варшавськім університеті.

З соймових комісій. Освітна комісія радила над українським внеском про відкриття замкненої української ґімназії з Тернополі. За українським внеском голосував з Поляків лише представник П.П.С. і тому цей внесок упав. На адміністраційній комісії радили над внеском П.П.С. про теріторіяльну автономію для українських земель. Усі польські представники — очевидно крім П.П.С. — заявилися проти внеску й він перепав. Референтом внеску на сойм вибрано пос. З. Стронського.

Берестейський процес проти 11 польських послів чи бувших послів зачався 26. жовтня. На лаві обвинувачених засіли: члени П.П.С. Ліберман, Барліцький, Мастек, Праґер, Дібоа й Цьолкош; Пястівці: Вітос і Керніќ; члени „Визволення": Баґінський і Путек та член „Стронніцтва Хлопскєґо" Савіцький. Хоча це безперечно найбільший політичний процес, який досі був у Польщі, часописи не можуть свобідно про него писати, бо щоденні звідомлення з процесу мають богато білих плям. На домагання оборони, щоби з цего явного процесу було вільно подавати в часописах точні звідомлення, відповів предсідник трибуналу, що таке зарядження не є в його силі.

Акт обвинувачення закидає підсудним, що підготовляли замах, щоби усунути силою теперішний уряд, підбурювали проти него у явних і тайних видавництвах (летючках, бюлетенах), творили й узброювали революційні відділи і на конець створили спільну орґанізацію „Центролєв" і скликали конґрес у Кракові. Домагання оборони, щоби підсудних судив суд присяглих у Кракові, трибунал відкинув і зачав переслухувати підсудних. Всі вони старалися розповісти дещо про те, як з ними поводилися в Бересті, але предсідник до цего ні разу не допустив. Горячіші й молодші, як Дібоа, Цьолкош і Мастек, таки старалися про це говорити, але предсідник відбирав їм голос, а Мастка навіть казав у четвер усунути зі салі розправ, за це, що давав вислів своєму обуренню. Ніхто з обвинувачених не почувається до вини; кожний сповняв свій обовязок і старався дозволеними, парляментарними засобами усунути уряд диктатури, бо вважав її нещастям.

Зі свідків переслухані досі віцем. Стаміровський та два високі урядовці мініст. внутр. справ, Гавке-Новак і Кавецький. Усі три не могли собі дати ради без записок, а на численні питання оборони не могли дати вдоволяючої відповіди ані навести конкретні закиди проти поодиноких підсудних. Деякі відповіди, дані на швидку руку, свідчать, що ці урядовці не ознакомлені докладно зі справами, про які зізнавали. Так напр. віцем. Стам. говорить, що обвинувачені мали поміч від бельґійських чи французьких соціялістів, які атакували Польщу в часописах і при цьому подає... комуністичний часопис.

Японські війська в Манджурії йдуть дальше вперед на північний схід і заняли залізницю між стаціями Шепінґ-Кай і Тао Нан-фу. Досі була та залізниця під спільною управою Китаю й Совітів. Заняття цеї залізниці викликало в Москві велике занепокоєння; Совіти стягають війська над границею Манджурії.

„Дейли Експрес“ пише, що Москва дала анґлійським комуністам надзвичайну допомогу на вибори мілiон рублів і пів мiліона на пропаґанду в армії й фльоті.

Ширіть „Український Голос“!

Хроніка міжнародніх подій.

На зборах тк. зв. пробоевих відділів у Мінхені оголосив один провідник Гітлерівців, що протягом листопада відбудеться переґруповання цих відділів. „Мінхенер Пост“ сподіється, що в ночі з 8. на 9. листопада зачнеться збройний замах.

*

Бельґійська народна гірнича комісія обнижила від 1. листопада платні гірників на 5 %

*

В Бразилії вибух 29. жовтня військовий бунт в Пернамбуко. Збунтувалися 21 баталіонів війська, які вистріляли своїх командантів.

*

В Гамбурзі відбувся процес проти моряків, що збунтувалися на кораблях в часі їх побуту у Ленінграді. Два моряки засуджені на кару 1 місяця вязниці; кількох молодших засуджено на гривну.

*

Повстання на Кипрі розгорілося на ново. В сутичці державних відділів з повстанцями було 15 убитих і 50 ранених. Анґлія післала з Єгипту панцирні самоходи проти повстанців. Революція поширилася вже на місточка й села, де не устають підпали й рабунки.

*

На останньому засіданні Союза Народів, присвяченому справі японсько-китайського збройного конфлікту, всі присутні висказувалися проти аґресивних виступів Японії в Манджурії. Мовчав лише представник Польщі, щоби зеднати собі прихильність японського представника, який є справоздавцем Ради в справах національних меншин.

*

У звязковій німецькій республиці Ангальт відбулися вибори до громадських рад і повітових соймиків. Вибори принесли перемогу партії Гітлера. На їхні виборчі листи впало сагалом 76.430 голосів. При попередніх виборах до парляменту здобули Гітлерівці у цій республиці лише 43.634 голоси.

*

Німецька ґазета „Ґерманія“ повідомляє, що комуністичний інтернаціонал у Москві розіслав до своїх комуністичних ячейок в Европі обіжник у справі „оборони европейського промислу перед згубним впливом робітничих заворушень і штрайків“. В згаданому обіжнику читаемо дослівно таке: „Всяке загострення положення в середущій Европі може при певних умовах шкодити закордонній політиці уряду СССР. та в здійснюванні пятилітного пляну; тому треба таких загострень уникати“. Таким чином маємо цілком урядове признання самих большевиків, що московський комун. інтернаціонал боронить капіталізм.

*

Проф. Пекерінґ відкрив зі своєї астрономічної обсерваторії на Ямайці десяту планету, що є менша лише від Юпітера й Сатурна.

*

По містах Греції відбуваються численні маніфестації, які мають підбадьорити грецьких повстанців на Кипрі. В Сальоніках відбулося віче націоналістичних орґанізацій, яке ухвалило резолюцію з симпатіями для грецького руху на Кипрі; резолюцію доручено всім консулям і Лізі Народів. Також ухвалили перевести грошеву збірку на допомогу повстанцям. В Атенах відправили маніфестаційне богослуження за поляглих на Кипрі повстанців; синод грецької церкви висловив симпатію для грецького населення Кипру.

*

В столиці Болгарії Софії викрили велику змову комуністів. По численних ревізіях арештували біля 60 осіб, між інш. кількох адвокатів, денникарів, студентів. Один з орґанізаторів заговору застрілився.

По всій Україні.

Півн. Західні Землі.

Розбірка церкви в Холмі: Перед кількома літами зачинали власти розбирати православну церкву в Холмі, збудована ще перед війною, але неосвячену. В звязку з дуже гострими протестами населення й заходами українських послів припинено тоді розбірку церкви. Тепер приступають на ново до розбірки тої церкви.

З тюрми на волю. В кінці вересня вийшов з рівенської вязниці після 12 місячного увязнення за 1000 зл. кавції гром. Тучина на Рівенщини Олександер Власюк, обвинувачений в антидержавній діяльности.

О. Ш.

Ревізії. У Вишнівці кремянецького пов. поліція перевела ревізії у громадян Федора Жураківського, Іляріона Філика й Ілька Волошина. Шукали зброї і антидержавної літератури. Забрано невинні вірші і деякі приватні записки.

О. Ш.

Арешти. Львівські часописи з 4. листопада принесли вістку, що з доручення прокуратора арештували у Львові бувшого ред. „Українського Голосу“ Зенона Пеленського, який досі відповідав з вільної стопи. Також арештували співробітника „Часу“ Осипа Бойдуника; в брідськім повіті арештували бувш. ред. „Українського Голосу“ Юліяна Васіяна. В Кракові арештували студ. філ. Степана Ленкавського, в Перемишлі Евгена Зибликевича. В Золочеві арештовано письменника Ол. Бабія, що саме тепер відбував військові вправи. Усім закидається, що були орґанізаторами конґресу укр. націоналістів, що відбувся 1929. р. у Відні.

Рівенський соймик „добре“ господарює, нема що казать! Рівенський повітовий соймик так догосподарювався, що „рольничо-гандльовий синдикат“ у Луцьку заскаржив до суду соймик за несплату боргу за сільсько-господарські машини і т. ін. в сумі **379.000 зл.** Соймик продав уже частину товарів на суму 160.000 зл., але не дивлячись на те добровільно борг сплатити відмовився. По кількагодинній розправі суд присудив синдикатові повну суму боргу, а крім того аж 11.000 зл. судових коштів.

А ти, український селянине, за таку господарку пп. соймиковців плати і то неабияк! Одиноким способом, щоби таких „маніпуляцій“ селянською кишенею не робилось, — при майбутніх виборах до самоврядувань згуртувавшись усім Українцям на одну *українську* листу, вибірати все *своїх* людей і то таких, що на справах розуміються, а не лише займають місця. Цікаво, що члени рівен. соймику зробили для того, щоби дотеперішній господарці положити край, а також чи потягнено виділ соймику до відповідальности за таку марнотратну господарку? Висновком такої недопустимої господарки повинна бути негайна димісія дотеперішнього виділу і вибори нового, до якого війшлиби більш відповідні особи.

О. Ш.

Крадуть як круки. В Рівному арештовано скарбника повітового комітету „Льопу“ інж. В. Горовітца за „здефравдовання“ 4300 зл. з сум зібраних на користь „Льопу“. Цего „патріота“ обвинувачують рівнож, що привластив собі 23.000 зл., даних йому волинською правосл. консисторією для виплати за доставлені з Радянщини церковні дзвони. — 22. Х. в Березні костопільського пов. арештовано урядовця місцевого городського суду Гіполіта Новінського і б. судового практиканта Влад. Черника за те, що від довшого часу викрадали річеві докази і гроші, що їх складали в судовому депозиті.

О. Ш.

Ще один польський часопис на Волині. В Дубні почав виходити польський санаційний тижневик „Ґлос Волиня“. Видає повітова рада ББ. До редакційної колеґії належить посол одинки Стефаняк.

О. Ш.

Нічого собі педаґоґи. Кілька місяців тому звільнено двох „професорів“ польських шкіл у Рівному — директора торговельної школи „Польскей Мац. Шк.“ Юзефа Марцінковського і заступ. директора польської держав. ґімназії в Рівному Квашенка. Першого з них обвинувачують в спроневіренню 10.000 зл. шкільних грошей, а другого — за те, що брав „хабарі“ за добрі степені, які ставив учням. Обидва ці „добродії“ в цих днях відповідатимуть перед окружним судом у Рівному. В мин. тижні Марцінковського арештовано й посаджено в вязниці.

О. Ш.

Другий тиждень великого політичного процесу у Львові. Цілий тиждень заняли дальші зізнання свідків. Постерункові з Бібрки зізнають про першу погоню, про смерть Пісецького, при чому не вміють пояснити, чи він умер від стрілу поліціянта, чи ранений сам себе добив. З двох знавців письма, один рішучо твердить, що письмо відозви й на поясненнях до пляну є письмом Осипа Процишина. Ці зізнання оспорював і збивав Др. Шухевич. Другий знавець находить спільні ціхи у тих письмах, але не впевняє, що автором відозви й пояснень є Процишин. Між дальшими свідками шлюсар Сербяк не пізнає між обвинуваченими нікого, а 13-літний свідок Філюс вказує на підсудного Дацишина як того, що йшов гостинцем. Інший наочний свідок нападу Катер зізнає, що Максимюк є дещо подібний до одного з тих, яких він стрітив на дорозі, хоча у слідстві говорив це про Книша. Візник Михайло Майданьський не бачив, щоби хто здержував коні; каже, що стріляв один напасник, грубший від Дацищина. Софія Ставінська з Рогатина зізнає, що бачила, як до Вирсти заходив Максимюк і лишив блюзку у клунку. Зізнання Стефанії Словік з Глібович є дуже баламутні. Її конфронтують з пост. Бабяжом, але й це не дає узгіднити їх суперечних зізнань. На цю обставину переслухано також слідчого суддю Янушевського. Між іншим Словікова каже, що бачила на поліції в Бібрці 29. вересня м. р. арештованих Дацишина, Книша й Максимюка, а вони тоді були всі на волі. Деяка суперечність є у зізнаннях функціонарів поліції, що робилили ревізію у Чуловського. Він твердить, що „Сурми“ не мав, що хтось мусів йому її підложити. Постер. Жигала твердить, що „Сурма“ була накрита „Курієрком“; на дальший запит пояснює, що це був український часопис.

Довше тревали зізнання ком. Федунішина, радника Івахова та ком. Чеховського. Вони розповідають, яку ролю мали поодинокі обвинувачені; відомости мали на основі таємних доносів та розвідки. На питання підсудних (Кравцева, Пеленського) чи оборони, щоби свідки подали конкретні докази вини й діяльности підсудних, ком. Федунішин заслонюється урядовою тайною або заповідає, що зробить це при новому обвинуваченню. Старший постер. Дембіцкий, що інвіґілював Кордюка не хоче подати місць, куди їздив і що робив Кордюк, бо це урядова тайна. На внесок оборони віднісся суд до влади свідка, щоби звільнила його від таємниці, та влада відповіла, що не може цього зробити.

Перед вибором Українця асесором у Стрию. Нещодавно відбулися у Стрию нові громадські вибори. Не згадуємо про те, як до них дійшло й чи Українці дістали відповідне число мандатів. На це тепер не час. Згадаємо тільки те, що й тепер Рада ще не урядує, бо вибори запротестовано. Мимо того є багато признак, що протест відкинуть і Рада приступить вже внедовзі до вибору президії. Українцям признано місце І. асесора.

І тому перед клюбом наших радних стоїть преважне завдання обсадити той пост людиною, що в 100% відповідалаби вазі того обовязку. Людиною розумною, рухливою й жертвенною, людиною, якаб мала снагу на кожнім кроці постояти за інтересами нашого населення і якаб мала відвагу запротестувати проти кривд, які завдно приходиться нам занавати від маґістрацьких потентатів. Обовязок дуже важний і дуже відповідальний! Тож клюб українських радних при обсаджуванні, а кандидат при приниманні уряду нехай руководяться виключно добром українського населення, а не іншими зглядами. (Асесором вибрали вже дра Дамяна Охримовича. — *Ред.*)

Посвячення памятника у Кремянці. Дня 14. жовтня на кремянецькому монастирському цвинтарі посвячено памятника поставленого на братській могилі вояків наддніпрянців і наддністрянців, що склали свої голови в обороні великої ідеї — Державного Суверенітету.

Памятник має вигляд обеліска, зроблений з бетону, високістю на 4 метри, з таблицею, на якій написані ці слова: „Їх смерть життя розбудить у народі, це початок борні, а не кінець!". На посвячення й традиційну панахиду прибуло біля пяти сот людей з міста і з поблизьких сіл, що є доказом, які дорогі є ті могили, коли про них не забувають *навіть без спеціяльного оголошення* (оповісток жадних не було). Панахиду правили оо. Табінський, Ведибіда та Яковлів. Співав соборний хор. Одно лише прикро вразило, це що — як розійшлася на другий день чутка — відмовив свящ. з Туник о. Боришкевич дозволу діякону тої церкви взяти участь у панахиді. Обурені парафіяне зупинили його по дорозі з цвинтаря до дому і обсипали лайкою за москвофільство. Прикро, що є „духовні" особи, що навіть в такий день спонукують людей на лайки чи ексцеси.

Присутній.

Будова „Народного Дому" у Болотні, пов. Перемишляни. Комітет будови „Народного Дому" в Болотні дістав 2. жовтня 1931 р. квоту 112 долярів як збірку на будову, зглядно докінчення „Народного Дому". При цій збірці в Америці найбільше заслужилися Іван Зборівський, Михайло Низький і Михайло Баран, які творили комітет цеї збірки. Також мусимо назвати Василя Ґульку, котрий зложив квоту 20 долярів. По десять долярів зложили: Іван і Ева Зборівські, Михайло й Анастазія Низькі, Михайло Баран, Николай Ільчишин, Олекса Потавський і Максим Олексів. По пять долярів зложили: Катерина Шпунт, Іван Прусак, Юлія Кравчук і Анна Камінська. Три доляри жертвувала Марія Процик; по два доляри зложили: Анна Бродин, Іван Ткач і Василь Кожух. По долярові дали: Іван Деревляний, Іван Бринь і Михайло Зярський.

Комітет будови „Народного Дому" в Болотні складає отсим щиру подяку усім Жертводавцям і Орґанізаторам збірки. При такій помочі наших дорогих Земляків, що не забули про нас за Океаном і поспішили зі щедрими датками, можемо ми будувати в селі національну твердиню. Маємо надію, що й другі наші Земляки підуть за прикладом щедрих Жертводавців та піддержать нас у наших змаганнях. Ще раз щира, українська подяка Жертводавцям — *Комітет.*

Селянські „заробітки". „Нова Зоря" (ч. 83.) пише про таку подію. „Тамтого тижня в середу віз селянин малі безроги до Устрік на продаж. А що не мав грошей заплатити торгове, то жінка лишила в застав хустку з голови. Не продали ні одної безроги, а що жінка хотіла мати назад свою хустку, то погодилися, що митар віддав хустку, а селянин дав за торгове одну малу безрогу".

Такі то зарібки, а тепер приходиться платити податки, дорогове й асекурацію. І где взяти на це грошей?

ВСЯЧИНА.

За збільшення цільности. До модерної війни підготовляється весь світ у ріжні способи. Передовсім літаки з бомбами й ґазами будуть грати неабияку ролю в війні. Справа ґазів ще не дуже то популярна серед широких кругів населення. Зате літаки всякий бачить і їхні операції в війні собі уявляє.

В бою мусить літак високо летіти, щоб його не зняв ворог протилітаковою артилерією або тяжкими скорострілами. Завданням літака є розбити на земній поверхні якийсь певний обєкт, малого розміру, щоб в той спосіб зашкодити ворогові. Щоб одначе в такий обєкт вцілити бомбою, треба хиба щасливого випадку, бо летун з великої віддалі не може оцінити навіть приблизно віддалі. Йде про це, що даний якийсь обєкт фабрику чи то корабель на морі муситься знищити. Минула війна показала, що це не так то легко вцілити бомбою в якусь малу ціль, тому й стали думати над тим якби то збільшити ту цільність літакових бомб. І придумали, розуміється знова Американці зі своєю фльотою. Їм залежало на знищенні ворожих кораблів. Справу удосконалюють так.

Літак летить дуже високо. Коли побачить ціль, яку має знищити, зараз підбирає собі відповідний момент над тою ціллю й спускається стрімголов в долину в напрямку корабля, застановляючи мотор і при цьому стріляючи з машинового кріса. Напрямок мусить бути підібраний точно на корабель. Дуже низько над кораблем, яких 100 метрів літак нагло змінює свій напрям і починає летіти назад в гору дуже скорим темпом. В відповідному моменті мусить летун скинути бомбу, щоб вона поцілила корабель і при цьому врахувати, що бомба буде дуже скоро летіти в напрямку корабля; отже бомбу він мусить скинути трошки скорше. Такий спосіб нищення ворога досить удатно переведено в Америці на морі; тепер Американці його удосконалюють. Це є нове завдання для повітряної фльоти, що вимагає спеціяльної конструкції літаків зовсім певних і сильних, що моглиб видержати такий наглий спад і підем. Не кожний летун може цей маневр виконати. Летун мусить бути надзвичайно холоднокровний, нечулий на всякі небезпеки й мусить вміти орієнтуватись у висоті, напрямку і тп.

Над тим думає сьогодня світ. При відповідній вправі вишколили вже Американці летунів і нині вони під тим оглядом приготовані до війни.

НАДІСЛАНЕ

(За цю рубрику редакція не відповідає).

Тарифа оголошень: За текстом за I вірш міліметровий одношпальтовий (сторона має 3 шпальт анонсових) 0·50 зол., для дрібних промисловців укр. інстит. 0·30 зол. Дрібні оголош. по 0·25 зол. за слово, найменше дрібне оголош. 2·— зол., для шукаючих праці подані безпосередньо до адміністр. по 0·15 зол. Оголошення в тексті 1·— зл. (за 1 мм.), на першій сторінці 1·50 зл. (за 1 мм.)

За редакцію відповідає: Володимир Зиблікевич. З друкарні Кнолера й Сина в Перемишлі.